

Jak poprawić stan finansów publicznych?

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2024

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Rada UE na podstawie zalecenia Komisji Europejskiej nałożyła na Polskę (a także kilka innych krajów unijnych) procedurę nadmiernego deficytu. Procedura taka może zostać uruchomiona, gdy w danym kraju UE deficyt sektora finansów publicznych przekroczy 3 proc. PKB lub dług publiczny jest wyższy niż 60 proc. PKB. Według danych GUS deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2023 roku w relacji do PKB wyniósł znacznie więcej (5,1%). Wszczęcie procedury nadmiernego deficytu oznacza konieczność przedstawienia planu działań naprawczych.

W lipcowym badaniu¹ zapytaliśmy naszych respondentów o ich akceptację dla ewentualnych działań mających służyć poprawie stanu finansów publicznych.

OGRANICZANIE WYDATKÓW *VERSUS* PODNOSZENIE PODATKÓW

W ocenie społecznej w obecnej sytuacji finansowej państwa lepszym rozwiązaniem jest ograniczanie wydatków niż wzrost obciążeń podatkowych. Akceptację dla ograniczania wydatków deklaruje obecnie ogółem 72% badanych, zaś podniesienie podatków popiera jedynie 9%.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (411) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

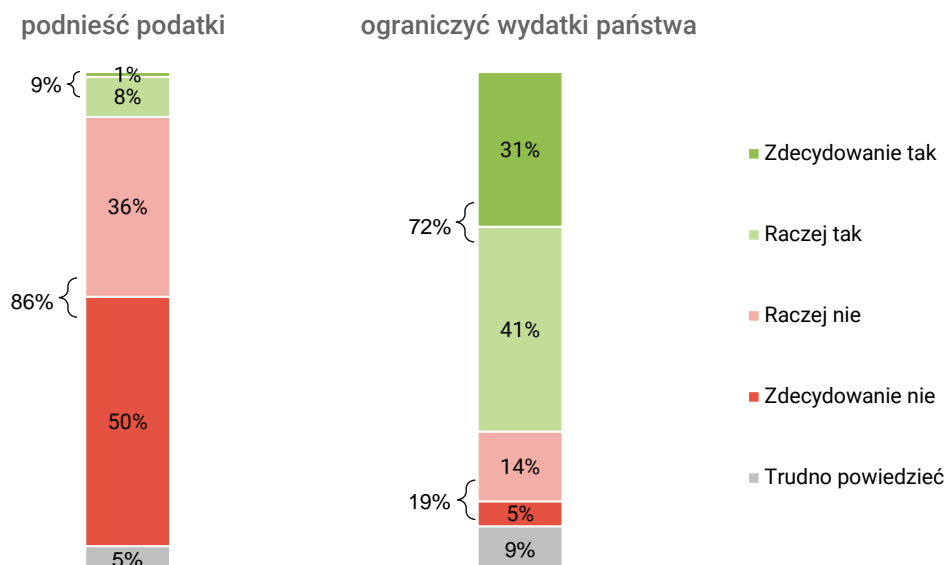
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiadnim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiadnim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 4 do 14 lipca 2024 roku na próbie liczącej 1076 osób (w tym: 61,9% metodą CAPI, 23,0% – CATI i 15,1% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 1. Czy w obecnej sytuacji finansowej Polski należy:

Podobne pytania zadawaliśmy naszym respondentom w styczniu 2023 roku, kiedy sytuacja finansowa państwa była lepsza niż obecnie, ale utrzymywała się wysoka inflacja, a Polacy dotkliwie odczuwali wzrost cen. Poparcie dla ograniczenia wydatków wyrażało wówczas 75% badanych (a więc o 3 punkty procentowe więcej niż obecnie), zaś dla zwiększenia obciążeń podatkowych – jedynie 2% (a więc o 7 punktów mniej niż obecnie).

TABELA 1

Czy w obecnej sytuacji finansowej Polski należy:	Zdecydowanie tak		Raczej tak		Raczej nie		Zdecydowanie nie		Trudno powiedzieć	
	I '23	VII '24	I '23	VII '24	I '23	VII '24	I '23	VII '24	I '23	VII '24
	w procentach									
– podnieść podatki	0	1	2	8	34	36	57	50	7	5
– ograniczyć wydatki państwa	39	31	36	41	9	14	4	5	12	9

W 2023 roku pytanie brzmiało „Czy w obecnej sytuacji gospodarczej i finansowej kraju należy:”

W obu kwestiach panuje dość duża zgodność: przekonanie o potrzebie ograniczania wydatków i jednocześnie krytycyzm wobec zwiększania obciążeń podatkowych dominują we wszystkich grupach społeczno-demograficznych oraz wśród sympatyków różnych opcji politycznych. Niemniej jednak warto zwrócić uwagę na pewne zróżnicowania w opiniach na ten temat w zależności od poglądów politycznych i preferencji partyjnych. Ograniczanie wydatków państwa częściej niż przeciętnie popierają osoby identyfikujące się z lewicą (81%), a w elektoratach – zwolennicy Trzeciej Drogi (86%) i Koalicji Obywatelskiej (83%). Najmniej zwolenników i stosunkowo najwięcej przeciwników wprowadzenia oszczędności notujemy natomiast wśród wyborców Prawa i Sprawiedliwości (odpowiednio 62% i 28%).

TABELA 2

Potencjalne elektoraty	Czy w obecnej sytuacji finansowej Polski należy ograniczyć wydatki państwa ?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Trzecia Droga	86	10	4
Koalicja Obywatelska	83	12	5
Konfederacja Wolność i Niepodległość	76	15	9
Lewica	74	23	3
Prawo i Sprawiedliwość	62	28	10
Niezdecydowani, na kogo głosować	70	13	17
Niegłosujący	68	20	12

Choć, niezależnie od orientacji politycznej i partyjnej, ewentualne podniesienie podatków budzi sprzeciw, to proporcjonalnie najwięcej zwolenników tego rozwiązania jest wśród osób deklarujących lewicowe poglądy polityczne (19%), przede wszystkim wśród zadeklarowanych wyborców Lewicy (28%), ale także wśród sympatyków Koalicji Obywatelskiej (18%).

TABELA 3

Potencjalne elektoraty	Czy w obecnej sytuacji finansowej Polski należy podnieść podatki ?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Lewica	28	72	0
Koalicja Obywatelska	18	78	4
Konfederacja Wolność i Niepodległość	8	88	4
Trzecia Droga	8	91	1
Prawo i Sprawiedliwość	4	91	5
Niezdecydowani, na kogo głosować	5	84	11
Niegłosujący	5	91	4

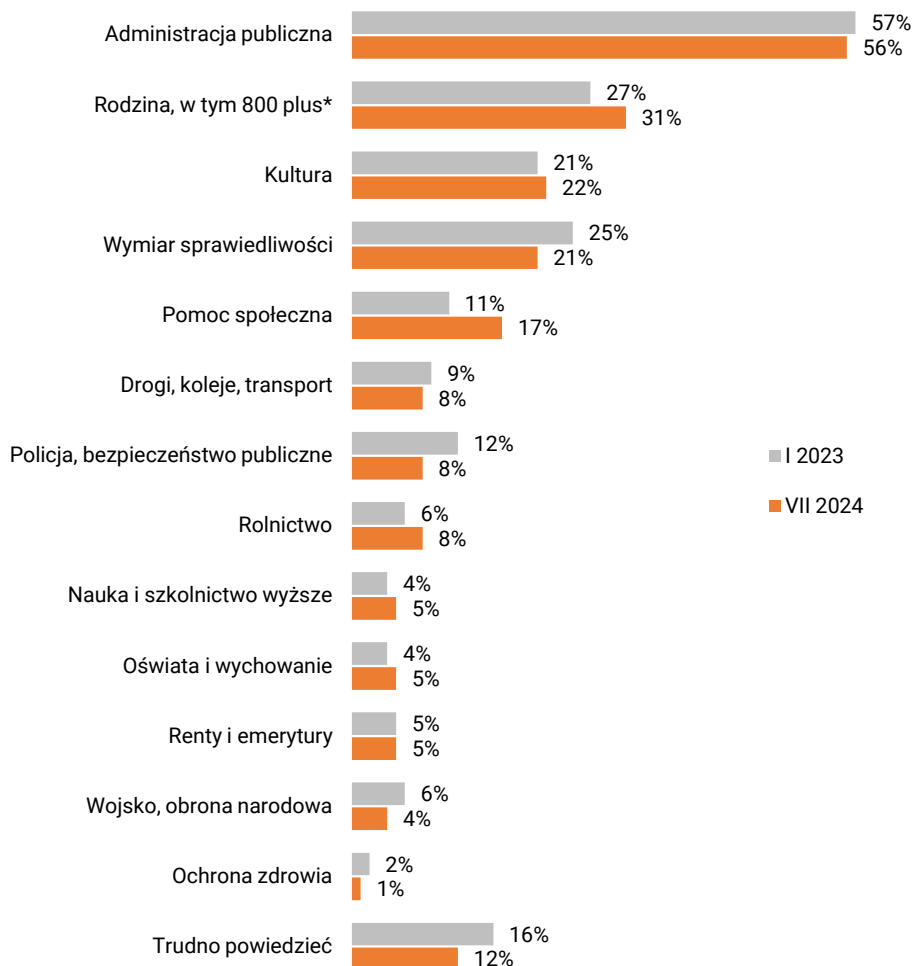
W JAKICH OBSZARACH SZUKAĆ OSZCZĘDNOŚCI, A W JAKICH NIE NALEŻY TEGO ROBIĆ?

Po upływie półtora roku po raz kolejny zapytaliśmy badanych, w jakich obszarach szukaliby oszczędności, gdyby konieczne okazało się ograniczenie wydatków państwa. Ankietowani mogli wybrać maksymalnie trzy dziedziny. Wskazania respondentów układają się dość podobnie jak w 2023 roku. Zdecydowanie najwięcej osób uważa, że można by ewentualnie zaoszczędzić na wydatkach na administrację publiczną (56%). Blisko co trzeci (31%) wymienia w tym kontekście wydatki na wsparcie rodziny, w tym na wypłatę świadczenia wychowawczego w ramach programu Rodzina 800 plus (kiedyś 500 plus). Więcej niż co piąty ankietowany szukałby oszczędności przede wszystkim w takich obszarach jak kultura (22%) czy wymiar sprawiedliwości (21%). Względnie spory odsetek

osób (17%) dostrzega możliwości oszczędzenia na wydatkach na pomoc społeczną. Na pozostałe dziedziny, spośród wymienionych w pytaniu, wskazywało mniej niż 10% badanych.

CBOS

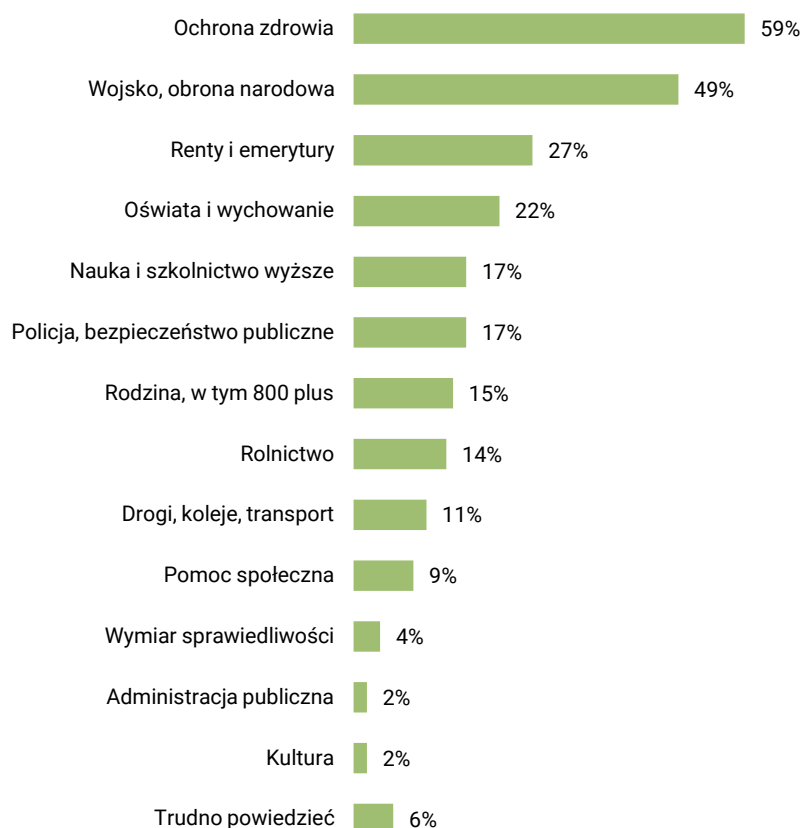
RYS. 2. Gdyby konieczne okazało się ograniczenie wydatków państwa, to w jakich obszarach należy szukać oszczędności?

* W styczniu 2023 roku: „Rodzina, w tym 500 plus”

Odsetki nie sumują się do 100%, gdyż respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź

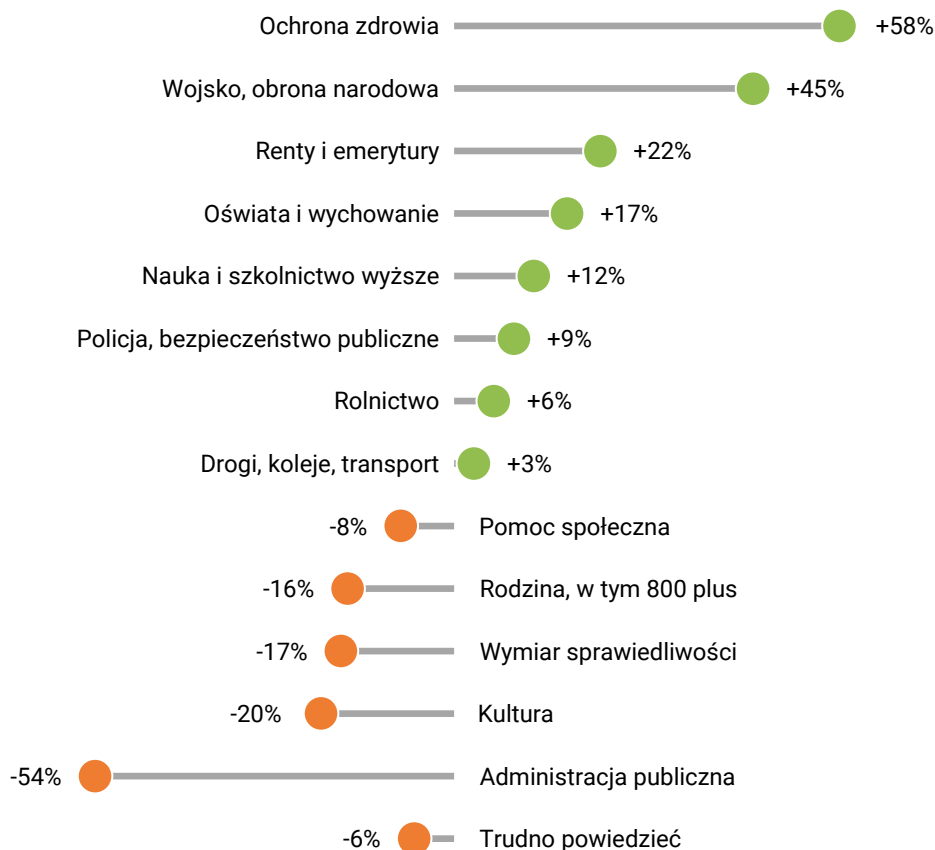
W lipcowym badaniu, oprócz pytania o obszary, w których można by ewentualnie szukać oszczędności, zadaliśmy dodatkowe, „lustrzane” pytanie o dziedziny, cele, na które nie należy ograniczać wydatków. W ocenie społecznej do spraw priorytetowych, na których nie należy oszczędzać, należą przede wszystkim ochrona zdrowia (wskazało ją 59% badanych) oraz wojsko, obrona narodowa (49%). Pozostałe kwestie wymieniało zdecydowanie rzadziej. Znaczący odsetek badanych wskazywał na konieczność utrzymania wydatków na renty i emerytury (27%) – była to trzecia spośród najczęściej wybieranych kwestii. Na kolejnych miejscach – jako wymagające finansowania na co najmniej dotychczasowym poziomie – znalazły się takie dziedziny jak: oświata i wychowanie (22%), nauka i szkolnictwo wyższe (17%) oraz policja, bezpieczeństwo publiczne (17%).

RYS. 3. A w jakich obszarach, na jakie cele, **nie powinno się** obecnie ograniczać wydatków?

Odsetki nie sumują się do 100%, gdyż respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź

Zestawiając ze sobą opinie o tym, w jakich obszarach można ewentualnie szukać oszczędności, a w jakich nie należy tego robić, uszeregowaliśmy oceniane dziedziny według bilansu otrzymanych głosów. Uzyskana w ten sposób kolejność pokazuje, że niekwestionowane jest znaczenie utrzymania co najmniej na dotychczasowym poziomie finansowania ochrony zdrowia i obronności. W ocenie społecznej ważne jest także utrzymanie nakładów na renty i emerytury oraz oświatę i wychowanie. Wśród dziedzin, które uzyskały ujemny bilans głosów, a więc częściej wskazywano, że można na nich oszczędzać, niż że nie można tego robić, obok administracji państwowej, znalazły się kolejno: kultura, wymiar sprawiedliwości, rodzina oraz pomoc społeczna.

RYS. 4. Bilans głosów „przeciw ograniczeniom wydatków” i „za szukaniem oszczędności” w poszczególnych dziedzinach

W niemal wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych przeważa przekonanie, że w pierwszej kolejności należy ograniczać wydatki na administrację publiczną. Inaczej jest jedynie wśród najmłodszych respondentów, w wieku 18–24 lata, oraz uczniów i studentów, którzy w pierwszej kolejności oszczędzaliby na wsparciu rodzin, w tym na wydatkach na program Rodzina 800 plus. Chęci ograniczania wydatków na ten cel poza młodym wiekiem sprzyja mieszkanie w dużym mieście oraz wyższy status społeczno-ekonomiczny. Częściej przeciw niż za oszczędnościami w tym obszarze są natomiast respondenci najslabiej sytuowani (o miesięcznych dochodach *per capita* poniżej 2000 zł), osoby zajmujące się domem oraz renciści. W prawie wszystkich uwzględnionych w badaniu kategoriach społeczno-demograficznych najczęściej deklarowano, że nie należy oszczędzać na ochronie zdrowia. O ile opieka zdrowotna jest uznawana za finansowy priorytet przez kobiety, o tyle dla mężczyzn co najmniej równie ważne jest finansowanie wojska i obronności. Utrzymanie wydatków na renty i emerytury jest istotne – co oczywiste – dla ludzi starszych, emerytów i rencistów oraz osób słabiej wykształconych i gorzej sytuowanych, a finansowanie rolnictwa – głównie dla rolników. Na potrzebę utrzymania wydatków na oświatę oraz na naukę i szkolnictwo wyższe częściej wskazują ludzie młodzi (do 24 roku życia), mieszkańcy dużych miast, badani z wyższym

wykształceniem oraz uczniowie i studenci. Przeciwni oszczędzaniu na nauce i szkolnictwie wyższym częściej niż przeciętnie są także właściciele firm. Z kolei za utrzymaniem wydatków na infrastrukturę drogową i kolejową stosunkowo najczęściej opowiadają się badani w wieku od 25 do 34 lat oraz mieszkańcy dużych miast.

Elektoraty najważniejszych ugrupowań politycznych zgadzają się co do tego, że oszczędności można ewentualnie szukać w finansowaniu administracji publicznej. Ograniczanie wydatków na wsparcie rodziny budzi już jednak znaczne kontrowersje. O ile w elektoratach koalicyjnych oraz wśród zwolenników Konfederacji WiN jest na to spore przyzwolenie (jest to druga najczęściej wskazywana w tym kontekście dziedzina), o tyle wyborcy Prawa i Sprawiedliwości uważają raczej, że na rodzinie nie należy oszczędzać. Zwolennicy tej partii częściej niż przeciętnie są skłonni bronić także wydatków na renty i emerytury. Stosunkowo często możliwość oszczędności dostrzegają natomiast w wydatkach na wymiar sprawiedliwości (jest to drugi najczęstszy wybór w tym elektoracie). Spośród elektoratów ugrupowań tworzących koalicję rządową najbardziej wyróżniają się sympatycy Lewicy. Rzadziej niż pozostałe elektoraty do priorytetów zaliczają finansowanie wojska i obronności, zdecydowanie częściej niż inni są przeciwni oszczędzaniu na wydatkach na oświatę i wychowanie (to druga najważniejsza według nich kwestia po opiece zdrowotnej) oraz na naukę i szkolnictwo wyższe. Zwolennicy Koalicji Obywatelskiej relatywnie najczęściej dopuszczają ograniczenia wsparcia finansowego rolnictwa. Wyborcy Trzeciej Drogi stosunkowo najczęściej zgodziliby się ograniczenie wydatków na naukę i szkolnictwo wyższe, zaś rzadziej niż inni byliby za oszczędzaniem na wymiarze sprawiedliwości oraz policji i bezpieczeństwie publicznym. Wyborcy Konfederacji WiN nieco częściej niż inni skłonni byliby szukać oszczędności w wydatkach na pomoc społeczną, częściej natomiast za ważne uważają wspieranie rolnictwa oraz inwestycje w infrastrukturę drogową i kolejową.

TABELA 4

Gdyby konieczne okazało się ograniczenie wydatków państwa, to w jakich obszarach należy szukać oszczędności?	Potencjalne elektoraty				
	Prawo i Sprawiedliwość	Koalicja Obywatelska	Trzecia Droga	Lewica	Konfederacja WiN
	w procentach				
Administracja publiczna	60	63	56	60	51
Rodzina, w tym 800 plus	12	45	46	42	38
Kultura	19	21	23	16	24
Wymiar sprawiedliwości	30	13	20	27	21
Pomoc społeczna	13	19	22	15	24
Drogi, koleje, transport	9	10	6	6	2
Policja, bezpieczeństwo publiczne	7	4	2	10	10
Rolnictwo	4	17	15	10	6
Nauka i szkolnictwo wyższe	5	4	13	6	6
Oświata i wychowanie	6	3	6	1	5
Renty i emerytury	1	5	12	5	9
Wojsko, obrona narodowa	2	3	1	14	1
Ochrona zdrowia	1	1	0	0	2
Trudno powiedzieć	16	5	5	2	7

TABELA 5

A w jakich obszarach, na jakie cele, nie powinno się obecnie ograniczać wydatków?	Potencjalne elektoraty				
	Prawo i Sprawiedliwość	Koalicja Obywatelska	Trzecia Droga	Lewica	Konfederacja WiN
	w procentach				
Ochrona zdrowia	55	68	66	66	55
Wojsko, obrona narodowa	52	55	58	40	57
Renty i emerytury	31	23	25	28	17
Oświata i wychowanie	14	29	22	45	14
Nauka i szkolnictwo wyższe	12	17	17	36	18
Policja, bezpieczeństwo publiczne	13	20	24	18	20
Rodzina, w tym 800 plus	22	10	7	12	15
Rolnictwo	18	5	10	3	22
Drogi, koleje, transport	11	11	11	6	15
Pomoc społeczna	10	8	14	14	12
Wymiar sprawiedliwości	2	5	14	5	1
Administracja publiczna	2	1	2	0	2
Kultura	1	3	6	0	5
Trudno powiedzieć	7	4	1	0	1

Polacy szukaliby możliwości poprawy stanu finansów publicznych poprzez ograniczanie wydatków państwa niż wzrost obciążeń podatkowych. Niemniej jednak odsetek zwolenników podnoszenia podatków jest dziś znacząco wyższy niż na początku ubiegłego roku. W ocenie społecznej priorytetem powinno być utrzymanie wydatków na ochronę zdrowia oraz na obronność, oszczędności można natomiast szukać przede wszystkim w wydatkach na administrację publiczną. Kontrowersje budzi wielkość wydatków na wsparcie rodzin – wiele osób byłoby skłonnych poprzeć oszczędności w tej dziedzinie.

Opracowała

Beata Roguska

TABELA 1

		Czy w obecnej sytuacji finansowej Polski należy ograniczyć wydatki państwa?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		72	18	9	1072
Płeć	Mężczyźni	72	21	7	504
	Kobiety	72	16	11	568
Wiek	18–24 lata	79	14	7	101
	25–34	71	20	9	164
	35–44	73	19	8	209
	45–54	78	16	6	176
	55–64	72	19	9	164
	65 lat i więcej	65	20	15	258
Miejsce zamieszkania	Wieś	69	19	12	440
	Miasto do 19 999	73	18	9	154
	20 000 – 99 999	78	14	8	208
	100 000 – 499 999	74	18	7	152
	500 000 i więcej mieszk.	69	24	7	118
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	67	21	12	150
	Zasadnicze zawodowe	65	21	14	229
	Średnie	73	17	10	375
	Wyższe	79	16	5	317
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	79	16	5	151
	Średni personel, technicy	85	13	2	56
	Pracownicy adm.-biurowi	87	9	4	78
	Pracownicy usług	73	15	11	90
	Robotnicy wykwalifikowani	66	21	13	106
	Robotnicy niewykwalifik.	77	16	8	38
	Rolnicy	61	29	9	39
	Pracujący na własny rach.	74	22	3	53
	Bezrobotni	68	6	26	19
	Emeryci	67	20	12	302
	Renciści	61	24	15	35
	Uczniowie i studenci	77	13	10	51
	Zajmujący się domem i inni	62	29	9	53
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	83	13	4	153
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	74	17	9	118
	sekt. prywat. poza rolnict.	76	17	7	292
	prywatnym gosp. rolnym	67	25	8	44
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	74	15	10	152
	Od 2000 do 2999 zł	74	16	10	209
	Od 3000 do 3999 zł	72	21	7	156
	Od 4000 do 5999 zł	79	17	4	160
	6000 zł i więcej	72	22	6	70
	Trudno powiedzieć	65	20	15	139
	Odmowa odpowiedzi	69	19	12	187
Ocena własnych war. mater.	Złe	72	14	15	61
	Średnie	69	19	12	347
	Dobre	74	19	7	663
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	47	32	21	46
	Raz w tygodniu	70	21	9	347
	1–2 razy w miesiącu	79	14	7	139
	Kilka razy w roku	72	17	11	274
	W ogóle nie uczestniczy	78	16	6	245
Poglądy polityczne	Lewica	81	14	5	219
	Centrum	76	17	7	281
	Prawica	69	23	8	391
	Trudno powiedzieć	61	17	22	146

TABELA 2

		Czy w obecnej sytuacji finansowej Polski należy podnieść podatki?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		9	86	5	1071
Płeć	Mężczyźni	11	86	3	502
	Kobiety	8	86	6	569
Wiek	18–24 lata	10	81	9	99
	25–34	9	87	5	165
	35–44	9	87	4	208
	45–54	8	89	2	176
	55–64	6	90	4	164
	65 lat i więcej	11	83	6	259
Miejsce zamieszkania	Wieś	8	86	5	440
	Miasto do 19 999	6	90	4	154
	20 000 – 99 999	7	87	6	209
	100 000 – 499 999	7	90	2	152
	500 000 i więcej mieszk.	20	75	5	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	7	88	6	151
	Zasadnicze zawodowe	8	85	7	228
	Średnie	8	88	4	376
	Wyższe	12	84	4	316
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	14	82	4	150
	Średni personel, technicy	9	91		56
	Pracownicy adm.-biurowi	9	85	5	78
	Pracownicy usług	7	92	1	90
	Robotnicy wykwalifikowani	4	91	5	104
	Robotnicy niewykwalifik.	11	86	3	38
	Rolnicy	18	82		39
	Pracujący na własny rach.	13	82	5	54
	Bezrobotni	3	86	11	19
	Emeryci	8	86	5	303
	Renciści	6	86	8	35
	Uczniowie i studenci	9	80	11	51
Pracuje w:	Zajmujący się domem i inni	3	89	8	53
	inst. państw., publicznej	10	86	5	153
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	12	86	2	117
	sekt. pryw. poza rolnict.	8	89	4	292
	prywatnym gosp. rolnym	16	82	2	44
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	6	91	3	152
	Od 2000 do 2999 zł	8	85	6	209
	Od 3000 do 3999 zł	12	85	3	156
	Od 4000 do 5999 zł	14	84	2	160
	6000 zł i więcej	17	79	5	68
	Trudno powiedzieć	7	85	8	139
	Odmowa odpowiedzi	4	91	5	188
Ocena własnych war. mater.	Złe	16	81	3	60
	Średnie	7	88	5	348
	Dobre	9	86	5	663
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	15	77	8	46
	Raz w tygodniu	6	89	5	348
	1–2 razy w miesiącu	10	85	4	139
	Kilka razy w roku	8	89	2	273
	W ogóle nie uczestniczy	12	82	5	245
Poglądy polityczne	Lewica	19	78	3	217
	Centrum	8	90	3	283
	Prawica	5	91	4	392
	Trudno powiedzieć	9	77	14	145

TABELA 3

		Gdyby konieczne okazało się ograniczenie wydatków państwa , to w jakich obszarach należy szukać oszczędności?														Liczba osób
		Drogi, koleje, transport	Nauka i szkolnictwo wyższe	Rolnictwo	Administracja publiczna	Wojsko, obrona narodowa	Policja, bezpieczeństwo publiczne	Renty i emerytury	Wymiar sprawiedliwości	Ochrona zdrowia	Oświata i wychowanie	Pomoc społeczna	Rodzina, w tym 800 plus	Kultura	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		8	5	8	56	4	7	5	21	1	5	17	31	22	11	1065
Płeć	Mężczyźni	9	3	9	57	3	7	5	20	1	5	21	35	22	9	501
	Kobiety	7	7	6	55	5	8	4	22	1	5	14	29	21	13	564
Wiek	18–24 lata	6	5	8	36	11	14	10	19		4	11	50	33	4	101
	25–34	10	6	7	51	5	7	7	20	2	9	20	37	34	9	163
	35–44	5	5	10	59	2	7	6	20	0	6	25	33	22	10	207
	45–54	9	4	8	56	4	10	5	21	2	4	18	34	18	10	174
	55–64	7	6	5	69	4	4	1	22	1	3	13	28	20	12	164
	65 lat i więcej	8	3	9	55	2	6	2	22	1	4	13	20	14	17	257
Miejsce zamieszkania	Wieś	8	4	3	52	4	9	5	19	1	5	16	25	22	16	440
	Miasto do 19 999	8	4	10	55	5	5	6	28	2	5	20	32	18	7	153
	20 000 – 99 999	8	7	11	56	3	5	4	20	1	6	17	31	24	13	207
	100 000 – 499 999	7	4	8	65	2	7	4	22	1	5	20	41	21	7	151
	500 000 i więcej mieszk.	8	7	19	59	8	10	5	19		4	16	42	22	5	115
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	10	4	4	47	7	12	3	22	2	9	12	17	18	16	148
	Zasadnicze zawodowe	8	5	4	51	1	5	3	20	1	4	12	25	21	18	228
	Średnie	8	4	8	57	5	9	5	23	1	5	17	34	22	9	374
	Wyższe	6	6	12	61	4	6	6	19	1	4	23	40	24	8	315
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	5	6	17	57	4	7	7	18	3	8	24	46	25	6	150
	Średni personel, technicy	9	3	10	68	4	4	4	22	1	2	28	42	27	2	56
	Pracownicy adm.-biurowi	6	5	1	46	6	7	4	23	1	3	16	42	22	11	78
	Pracownicy usług	7	5	6	60	2	8	8	15	2	2	20	34	29	9	89
	Robotnicy wykwalifikowani	8	3	8	54	4	7	4	23	1	5	15	30	18	15	106
	Robotnicy niewykwalifik.	8	2	2	63		12	2	24		9	20	22	20	14	38
	Rolnicy	19	12		41		4	14	13		9	7	14	34	16	39
	Pracujący na własny rach.	6	5	3	61	5	12	4	19	2	2	27	43	25	6	54
	Bezrobotni	9	9		28	4	6	8	28		14	25	45	14	14	18
	Emeryci	8	2	8	60	3	5	1	24	1	4	14	20	15	15	301
	Renciści	4	11	3	67	11	19		33		14	3	14	18	20	35
	Uczniowie i studenci	6	9	12	30	7	9	7	9		2	16	59	34	7	51
	Zajmujący się domem i inni	8	9	10	52	7	15	6	22		6	11	16	26	11	50
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	6	6	7	48	3	6	4	22	1	5	21	41	25	13	153
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6	1	9	61	2	10	4	27	1	5	18	36	18	10	117
	sekt. pryw. poza rolnict.	7	4	8	62	4	6	6	17	1	4	23	39	24	7	292
	prywatnym gosp. rolnym	19	10		42		8	12	14		10	8	20	39	10	44
Dochody na jedną osobę	Do 1999 zł	11	5	5	56	7	10	6	23	1	7	16	18	21	12	152
	Od 2000 do 2999 zł	8	5	4	60	1	6	3	25	1	4	15	24	16	11	209
	Od 3000 do 3999 zł	9	5	7	58	4	9	4	22	1	5	21	34	24	8	155
	Od 4000 do 5999 zł	10	5	15	55	3	6	8	21	2	7	22	43	24	4	160
	6000 zł i więcej	4	7	19	56	7	5	3	16	3	5	17	49	28	3	68
	Trudno powiedzieć	3	2	3	53	6	7	3	17	1	3	14	35	22	19	138
Odmowa odpowiedzi	6	5	9	52	3	8	4	19	1	5	16	29	23	17	185	
Ocena własnych war. mater.	Złe	16	4	5	49	7	12	5	21	4	4	8	34	23	9	60
	Średnie	6	5	4	54	3	8	3	24	1	7	14	22	19	16	344
	Dobre	8	5	10	57	4	7	5	19	1	4	19	36	23	9	661
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	8		4	50	6	12		33	7	5	15	28	11	20	46
	Raz w tygodniu	8	6	6	61	3	8	4	21	1	4	13	20	25	12	347
	1–2 razy w miesiącu	4	6	8	57	2	8	8	26	3	3	21	29	22	11	137
	Kilka razy w roku	11	5	7	56	3	6	2	22	1	9	17	31	24	12	273
	W ogóle nie uczestniczy	6	4	11	50	7	8	8	15	0	2	23	49	16	6	243
Poglądy polityczne	Lewica	10	2	13	60	7	8	7	18	2	2	21	45	22	4	217
	Centrum	12	6	9	58	2	7	5	20	0	4	18	32	23	8	282
	Prawica	5	6	6	59	3	8	3	26	2	6	16	26	23	10	388
	Trudno powiedzieć	5	2	5	40	4	3	6	15	1	7	13	25	15	29	145

TABELA 4

		W jakich obszarach, na jakie cele, nie powinno się obecnie ograniczać wydatków?														Liczba osób
		Drogi, koleje, transport	Nauka i szkolnictwo wyższe	Rolnictwo	Administracja publiczna	Wojsko, obrona narodowa	Policja, bezpieczeństwo publiczne	Renty i emerytury	Wymiar sprawiedliwości	Ochrona zdrowia	Oświata i wychowanie	Pomoc społeczna	Rodzina, w tym 800 plus	Kultura	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		11	17	14	2	49	17	27	4	59	21	9	15	2	6	1067
Płeć	Mężczyźni	15	19	16	2	56	20	23	3	55	19	7	12	2	6	501
	Kobiety	8	15	13	1	42	14	31	4	63	24	11	17	2	6	566
Wiek	18-24 lata	19	28	14	1	43	22	19	6	51	30	12	4	6	2	101
	25-34	22	16	16	3	59	18	17	4	61	19	10	14	2	1	163
	35-44	11	17	14	1	49	16	18	3	60	28	11	18	2	7	206
	45-54	10	20	15	3	49	17	23	5	62	24	3	18	2	4	176
	55-64	6	15	17		47	19	36	1	65	19	11	13	1	6	164
	65 lat i więcej	5	14	11	2	46	13	42	3	54	14	9	16	2	10	258
Miejsce zamieszkania	Wieś	9	14	22	2	47	14	26	2	57	15	9	14	2	8	440
	Miasto do 19 999	10	16	10	2	49	18	32	3	58	26	6	21	1	3	153
	20 000 – 99 999	9	22	12	2	50	18	33	4	59	23	10	19	3	4	208
	100 000 – 499 999	13	15	7		57	24	23	5	60	25	11	9	3	6	150
	500 000 i więcej mieszk.	22	26	2		45	15	22	9	66	33	14	11	2	3	117
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	5	14	22		32	15	41	4	49	19	10	13	3	12	150
	Zasadnicze zawodowe	7	8	19	2	49	14	34	2	56	13	8	21	0	8	228
	Średnie	11	19	12	2	51	17	25	4	62	21	9	15	2	5	376
	Wyższe	17	24	9	2	54	18	18	4	62	29	10	11	3	3	313
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	19	26	9	1	57	21	17	3	63	37	10	9	3		148
	Średni personel, technicy	15	16	11	2	59	30	19	2	62	14	2	15		6	56
	Pracownicy adm.-biurowi	7	15	9	3	44	15	17	3	71	23	18	14	1	3	78
	Pracownicy usług	17	13	13	5	45	20	16	7	59	20	6	20	1	5	89
	Robotnicy wykwalifikowani	15	11	12	3	53	15	14	3	60	23	10	19	3	8	106
	Robotnicy niewykwalifik.	13	14	26	3	40	16	35	6	55	7	8	14	2	3	38
	Rolnicy	4		52		43		29		56	14	4	9	9	16	39
	Pracujący na własny rach.	17	30	23		60	17	17	2	59	18	7	12	3	5	54
	Bezrobotni	2	23	17		41	23	31		47	27	15	9	7	4	19
	Emeryci	5	14	12	1	48	15	43	3	56	17	9	14	1	9	302
	Renciści	9	13	21		42	5	51		63	11		31		6	35
Pracuje w:	Uczniowie i studenci	17	31	4	2	52	28	19	7	45	33	13		2	4	51
	Zajmujący się domem i inni	5	21	16		29	9	23	11	61	23	19	32	2	6	52
	inst. państw., publicznej	11	19	14	3	46	21	25	3	57	23	12	16	2	3	152
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	11	17	14	2	55	20	17	2	61	21	8	15	2	3	116
	sekt. prywat. poza rolnict. prywatnym gosp. rolnym	17	19	11	2	55	18	15	4	66	27	8	14	2	5	292
Dochody na jedną osobę	6	4	55		45	4	30		58	15	4	8	8	11	44	
	Do 1999 zł	9	14	18	1	37	10	37	3	67	15	11	21	3	4	152
	Od 2000 do 2999 zł	8	15	16	2	42	15	33	3	56	23	9	18	0	7	208
	Od 3000 do 3999 zł	10	17	10	2	57	16	30	3	61	22	8	14	5	3	156
	Od 4000 do 5999 zł	17	24	7	3	48	24	24	6	56	25	15	10	4		160
	6000 zł i więcej	14	24	10		71	23	20	6	70	26	6	5		2	68
	Trudno powiedzieć	13	12	24	0	48	16	18	1	59	22	11	10	1	14	137
Ocena własnych war. mater.	Odmowa odpowiedzi	11	16	12	1	52	17	22	3	54	19	5	18	1	9	187
	Złe	11	12	21		52	17	31		61	18	5	12		8	61
	Średnie	8	11	14	2	44	12	29	3	54	21	13	15	2	10	345
Udział w prakt. religijnych	Dobre	13	21	14	1	51	19	26	4	62	22	8	15	2	3	661
	Kilka razy w tygodniu	10	16	18		51	25	30	1	59	16	2	18		11	46
	Raz w tygodniu	9	13	20	2	48	14	32	3	54	18	10	16	2	7	346
	1-2 razy w miesiącu	12	11	12	3	49	16	27	3	64	17	13	23	1	3	139
	Kilka razy w roku	13	20	10	2	50	21	25	2	61	22	8	15	3	5	274
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	14	25	12	0	49	16	21	7	63	29	8	8	2	5	243
	Lewica	11	24	10	3	44	18	27	6	70	33	8	15	1	1	217
	Centrum	10	19	15	1	50	17	25	5	60	23	8	12	3	5	282
	Prawica	13	13	15	2	57	18	28	3	54	17	13	14	1	5	390
Trudno powiedzieć	Trudno powiedzieć	9	14	17	0	38	14	29	0	56	13	4	22	4	15	145